

הצטעד הגדול

במשך כמה ימים שוב ריחפה באויר המרחב אימת מלחמה בצורתה האכזרית והמכוערת ביותר. תזנות השידור של בירות ערב חזרו ושידורו את המלים: מצעד פליטים.

נוכח סירובה של ישראל לקבל חזרה את הפליטים הערביים וחוסר כל סיכוי להגיע לידי הסכם בענין זה, החליטו הערבים לפי תור את הבעיה בצורה אחרת: ביום אחי יקומו רבבות הפליטים השוכנים במחנות סביב גבולות ישראל ויחזרו לביתם, פשוטו כמשמעו.

ייקבע תאריך מסויים ובמקומות מסויים יימיי יפרוץ הגל האנושי האדיר את הקוים. הערבים התכוננו להזמין משקיפים ועתונ-אים מכל העולם ולהכריז כי המוני הפליטים יוצאים בלי נשק מתוך מטרות בלתי-מלחמתיות. על ידי זה היו מעמידים את ישראל בפני הבעיה הקשה ביותר מאז תום הקרבות.

במקרה כזה, לוא עמדה ישראל על 'החלטותיה' תיה לשמור את הגבולות מפני כל פגיעה (פירוש הדבר הויפת הפליטים באש). הרי תה מאבדת את אהדת העולם כולו. אכזרי הוא כאשר הנדכאים הופכים מדכאים.

יוזמת הקצנת זו היתה הלבנון, המדינה הנוצרית הטגנה בת מיליון התושבים, ה' שוכנת על גבולה הצפון-מערבי של ישראל. מלחמת פלשטיין עלתה לארץ זו ביו-קר (היא מימנה את צבא פאווי' אל קאר

בשידור תחנת המזרח הקרוב (הברי-טי) מקפריסין פונה הקריין למאזיניו הערביים על ערכו של החינוך: "גבירותי ורבותי, עליכם השלום ו' הרחמים וברכות אלה. אתם כבר יודעים כי הנביא עליו השלום התנגד בכל תוקף לבערות. האנאלפית הוא כופר בשם, לא ידע בין טוב ורע. מאזינינו הנכבדים, הקשיבו תמיד לשידורינו על בעית החינוך. הבטיחו את עתיד ילדיכם ולמדו אותם קרוא וכתוב. אל תהיו בין המפגרים בעולם."

קג'י, והציפה אותה בורם אדיר של פליטים (מחפה והגליל המערבי) שרובם המכ-ריע מוסלמים.

קליטתם של פליטים אלה היתה משנה לחלוטין את אופיה של הארץ (היחידה ב' מרחב, מלבד ישראל, שאינה מוסלמית), ו' שוללת את ההכרעה ממנהיגיה הנוצרים ה' נוכחיים. דבר ששנתה סוריה (המוסלמית) ניסתה להשיג לפני זמן מה ע"י העברתם ללבנון של איזורים מאוכלסים מוסלמים שהלבנון משתדלת להיפטר מהם.

במשך כמה ימים שידרו התחנות הער-ביות את התוכנית בהתלהבות רבה. אולם ברור היה כי אין כל סיכויים שהדבר יצא לפועל. הפליטים מהווים כיום עסק מכניס (אוי) משלם מיליונים להחזקתם), וקלף פוליטי-נטימנטלי חזק מאוד בידי ממשלות הליגה שסאטר ל"בובוז" בצורה בלתי-מועיי לה (לממשלות הערביות).

מלחמה, כיום, היתה גורמת אי-נועמית ל-ארצות ערב, אך סיבה יותר חשובה היא: המערב מעוניין בשלום ושקט במרחב. וכך קרה שבסוף אחד השידורים, שהתחיל ב'

איום מצעד הפליטים, הודיע רדיו קהיר כי מצרים הסכימה עתה לקבל עזרה כספית מאמריקה וליהנות מתוכנית טרומן לארצות הנכשלות, ואף להצטרף לתוכנית קנדי ל' מזרח התיכון — מימון הפליטים במקומותיהם הנוכחיים ע"י או"ם.

ברוסידים אדום לעצמאות

יום "איגרת הכתר" היה מתמיד הודמנות לתערוכת פאר מלכותי ברחובות קאהיר. ב' תהלוכה חגיגית, שהועתקה מהמסורת האנ-גלית, היה המלך נוסע להשמיע את "איגרת" תו" בפני אספת-הפתיחה של בית הנבחרים אחרי פגרת הקיץ.

אולם השנה, נוכח הפגנות הסטודנטים (ראה למעלה), נזכר פארוק לפתע כי מצ' רים, והוא באופן אישי, עודם באבל על גורל אחיהם האומללים מפלשטיין. במקום המרכבה המוספת ומוזהבת של ימי הרי-ניסנס והפרשים שלייתה עד לפני שנה, נסע המלך במכונית רולס-רויס אדומה של חצרו ומסביבו רוכבי אופנוע ושוטרים על ג'י-פים מזוינים בתחמקלעים.

לכל אורך הדרך, מארמון עבדון עד בית הנבחרים על גדות הנילוס, עמדו חיילים מזוינים ברובים שכם אל שכם. שעות לפני כן כבר הופסקה התנועה ברחובות, שבהם תעבור השיירה, וקהל רב למדי עמד על הי-מדרכות מאחורי החיילים והמתין למעבר המלך. במקום האהבה העמוקה שפעם הסי-תמנה על פני צופים, הממתנים למראה פארוק, היתה עתה רק הבעת סקרנות.

באולם הגדול התישב המלך על כסאו המי-יוחד ומימינו יושב הנסיך מוחמד עלי (בן דודו בן ה-80 והראשון בסדר לירושת המל-כות) ושאר גדולי החצר. מוסטפה אל-נחס, כראש הממשלה הקריא את האיגרת שמסר לו המלך (ושנכתבה ע"י אלי-נחאס).

פצצה שלא פוצצה. האיגרת לא הכילה שום הפתעה. היא רק חזרה על פרא-זות מקובלות המשמשות מלות-קסם בכל הודמנות פוליטית מצרית: פיגוי איזור ה' סואץ, איחוד עמק הנילוס, עצמאות, איחוד ערבי, מלחמה בציונות, ביטול חוזה 1936 וכו'.

אולם בעתונות היומית הישראלית קיב-לה הכרזה זו ממדים של פצצה פוליטית מ-מדרגה ראשונה. נתקבל הרושם כאילו מצ' או המצרים פתאום את העוז לעמוד מול אנגליה וכי עומדת לפרוץ מלחמה בין שתי הארצות.

ואילו בעתונות הערבית והעולמית, נר-שמה האיגרת כידועה משוללת כל חשיבות מדינית. מלונדון ניתנה תשובה למחרת ה-יום — אין למצרים זכות לפסול את הו-זה 1936 שתוקפו ימשך 20 שנה, ומרשה לאנגליה להחזיק צבא במצרים.

אכן לא היה כל צורך בדיון לפני התי-שובה. היא כבר ניתנה לא פעם לאותן הדי-רישות, וכבר הפכה מזמן — כפי שהי-רישות המצריות הפכו — לשיגרה.

דם נשפך בסוריה

30 באוקטובר נרצח בחוצות בירות הקולונל הסורי סאמי אל-חנאווי, אשר הצטיין בקרבות בא"י. שלולית הדם ברחוב היא סימן-דרך נוסף בפרשת-דמים שהחלה לפני שנה וחצי.

לקולונל היה רעיון. ביוני 1949 הוזמן הקולונל חוסני או-זעים ע"י ראש-ממשלת סוריה של אז, גימיל מרדום, לדכא מהומות רחוב שפרצו בדמשק כתוצ-אה ממשבר כלכלי אשר התבטא בין השאר בחוסר לחם וחשמל במשך ימים רצופים. חוסני זעים דיכא, בעזרת חייליו הצירקסים והכורדים, את השתוללות ההמונים אולם אז עלה במוחו הרעיון הגאוני: סוריה זקוקה למנהיג זריר הרגע המתאים הגיע...

הכושי עשה את שלו אולם הכושי לא ילך. באותו יום הודיע הקצין השמן וה-



אדיב שיסכלי ובתו הקולונל לא היה זהיר.

גמוך לנשיא סוריה ולראש-ממשלתו כי עליהם לחתור על השלטון לטובתו. העניינים התפתחו במהירות מסחררת: שוכרי קוות' לי, נשיאה של סוריה, מצא מקלט בשוויי-צריה, חוסני זעים העלה את עצמו לדרגת מרשאל (שלא היתה נהוגה עד אז בצבא הסורי) וקרא לעצמו "זעים" (כלומר "פיה" רר"מנהיג), כך שבאופן רשמי היה נזכר כ"אז-זעים חוסני זעים" וביוני 1949 "נבחר" ברוב גדול לנשיא סוריה.

אולם תקופת הזוהר לא ארכה: חוסני זעים החל מניח את קציניו והתמכר לשע-וועים, בזבז כספים ובניית ארמונות. יחסיו עם עוזריו הלכו והורעו עד כי ביום ה-14 באבגוסט פרצה מרידה של כמה קצינים; אשר התקנאו בכבוד הרב שנפל בחלקו של זעים והרגו אותו ואת ראש ממשלתו חוסני אל-בראווי הכורדי. בראש הקבוצה הצבאית החדשה עמד הקולונל סאמי אל-חנאווי.

קולונל חרשש לחייו. אחר זמן קצר (ב-18 בדצמבר) באה ההפיכה השלי-שית של הקולונל אדיב שיסכלי (היה ראש הכנופיה שהשמירה את השיירה לי-חיעם באפריל 1948), אשר התנגד לתכניות לאיחודן של סוריה ועיראק שורקמו במת-רתת ע"י סאמי חנאווי, מפלגת העם" (אשר שלטה אז בסוריה), בשיחות פועלה עם

הסוכנים העיראקיים בדמשק. סאמי חנאווי ומרעיו הושבו במאסר ורק לפני כחדשיים שוחררו וגורשו מסוריה ומצאו מקלט בל-בנון.

אך לא עבר זמן רב ושמחת השחרור מן הכלא התגדפה: המשטרה הלבנונית עצרה חשודים אשר ארבו במבואות ביתו של חנאווי ומאו החל הלה חושש לחייו. חנאווי מצא את מותו מכדור של כורדי בשם מוחמד אחמד חרשו אל-בראווי אשר בא לנקום את דמו של בן דודו, ראש הממשלה בימי חוסני או-זעים אשר הוצא להורג לפי פקודת סאמי אל-חנאווי באוגוסט 1949.

סגן הרמטכ"ל ניצל. שושכלי עצ-מו נזהר מלכלך ידיו בדם (הטעות שעתה לתנאווי בחייו). אולם אשמת רצח מפקד חיל התעופה הסורי מוחמד נאצר, שנרצח לפני כמה חודשים, רובצת על ראשו. מוחמד נאצר היה קצין מוכשר ומבוצא עלווי (כת אינטליגנס סוריה) וסרב להשמע לפקוד-ותיו של אדיב שיסכלי שהחל לחשוש מפני מרידה חדשה. לפי הוראותיו נרצח נאצר ע"י אלמונים שזוהו אח"כ כמפקד האינטליגנס הסורי ועוזריו שהם, אגב, תומ-כיו הנלהבים של שיסכלי. החקירה הוכיחה כי החוטאים נמשכים אל שיסכלי ואמנם התו-צאה לא אחרה לבוא: ידידיו של מפקד חיל-התעופה ארבו למכוניתו של סגן הרמטכ"ל הסורי (כלומר שושכלי) ופתחו עליה באש אילם החטיאה, אך ברור כי אין זה נסיון אחרון...

נשפים - כן. עצמאות רא

סידו מוחמד בן יוסף, שולטן מרוקו, חזר לארצו לאחר חודש של נשפים, קבלות-פנים ובלויים בצרפת. למעשה נסע לצרפת לשם מטרה אחרת לגמרי — להתחיל בשי-חות עם השלטונות בכור שיוניים בתנאי החווה של שנת 1912. המקשר את שתי הארצות.

אך במקום להגל עמו שיחות, הכינו הצרפתים תוכנית גדושה של הפגנות כבוד ופגישות (חברתיות) עם ראשי המדינה והממשלה. רק על דרישותיה של מארוקו לא הוזכר דבר.

מאז כיבוש צפון אפריקה בידי מעצמות הברית, הלכה וגברה התנועה הלאומנית שדרשה בכל תוקף עצמאות מצרפת. השולטן תמך בצורה פושרת בדרישות אלו. הוא ידע שאוצו אינה מפותחת עד כדי כך שתוכל להיות עצמאית (הסיבה הרשמית), וכי מעמדו יהיה נתון בסכנת מרד של שבטי הברברים אם יעזובה הצרפ-תים (הסיבה האמיתית).

אולם תחת לחץ הלאומנים הגובר והו-לך (ובראש מפלגת אליאסתיקאלא (העצי-מאות) החל גם השולטן דורש שיוניים — לא ביטול — של החווה עם צרפת.

"במשך 40 שנה השתנה העולם", אמר בהכרזה לעתונות. "העם המרוקני אינו יכול שלא להתחשב בדוגמת הודו ומצרים. אם צרפת איננה מתייחסת ברצינות לכל העניין הזה, נצטרך לפעול בעצמנו".



פנטזיה של "ספאחים" בצבא הצרפתי השולטן לא היה מרוצה.